

Metodički obzori 2(2007)2
Prethodno priopćenje
Preliminary announcement
UDK: 159.922.7/8 : 316.6
Primljeno: 9. 5. 2007.

KAKO PREDŠKOLSKA DJECA VIDE "BIG BROTHER" SHOW?

*Andrea JANKOVIĆ, prof.
Dječji vrtić "Grigor Vitez", Zagreb*

*Mr. sc. Joško SINDIK
Dječji vrtić "Trnoružica" i Dječji vrtić "Maksimir", Zagreb*

*Kamea JAMAN, prof.
Dječji vrtić "Trešanjka", Zagreb*

S a ž e t a k

Cilj istraživanja bio je ispitivanje nekih karakteristika gledanosti Big Brother show-a kod djece predškolske dobi, razloga gledanja te emisije, s aspekta preferiranih sadržaja emisije te ličnosti (kandidata) koje preferiraju djeca.

Ispitan je prigodni uzorak djece srednje i starije vrtićke dobi iz 3 dječja vrtića iz Zagreba (Dječjeg vrtića Grigora Viteza i Dječjeg vrtića "Maksimir" i "Trnoružica", N = 142). Utvrđene su čestine razloga preferencije pojedinih sudionika show-a te pojedinih sadržaja emisije.

Prema rezultatima, oko dvije trećine ispitane djece gleda "Big Brother" show. Djevojčice nešto češće gledaju ovu emisiju (u odnosu na dječake), te djeca čije majke imaju nešto niži stupanj stručne spreme. S odgojnog i obrazovnog stanovišta, podatak o čestom roditeljskom nadzoru nad ovim sadržajem, koji djeci potencijalno mogu štetiti, izrazito je ohrabrujući. Rangiranjem, kao i na temelju iznosa aritmetičkih sredina rezultata, utvrđeno da se kod djece bitno razlikuju razlozi svidanja/nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u, kao i razlozi svidanja/nesvidanja "Big Brother" show-a u cjelini. Utvrđen je velik broj statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju razloge svidanja/nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u, kao i onih koje opisuju općenite razloge svidanja/nesvidanja "Big Brother" show-a u cjelini. Preferencije za pojedine kandidate kod djece bitno su različite i rukovode se vjerojatno posve drugačijim kriterijima, u odnosu na odrasle. Stoga je vjerojatno (uz preferencije rukovođene pretežno fizičkim izgledom kandidata) da u predškolskoj dobi gledanje show-a vjerojatno nema posebno nepoželjnih posljedica za djecu.

Ključne riječi: *preferencije, kandidati, karakteristike, povezanosti, efekti, djeca*

1. Uvod, ciljevi i hipoteze

Emisija "Big Brother" emitirana je do sada u 25 država i izazvala je mnoge kontroverze. Smisao emisije sastoji se u ciljano stvorenoj situaciji, u kojoj određen broj kandidata (stanara, sudionika show-a) provodi određen broj dana živeći zajedno u kontroliranim uvjetima pod stalnom kontrolom kamera, gdje kombinacija međusobnog nominiranja i glasova publike određuje konačnog pobjednika, koji napušta kuću s visokom novčanom nagradom. Međutim, svaka država uvela je neka svoja pravila, koja TV-show čini zanimljivim: neke države (Njemačka) stratificiraju sudionike prema socijalnim kategorijama, druge postavljaju sudionicima niz zadataka koje moraju savladati, neke im omogućuju "izlete" u "realni svijet" (posjećuju zabavne manifestacije, ustanove i sl.).

Na psihološkoj razini, sa stanovišta sudionika show-a, u principu se uloga stanara svodi na svjesne ili nesvjesne pokušaje manipulacije socijalnom percepcijom: ostalih stanara Big Brother kuće (težnja samoprezentacije u što povoljnijem "svjetlu" u interpersonalnoj situaciji), te TV-gledatelja (težnja poželjnog promoviranja vlastite ličnosti sa strane vanjskih promatrača). Vjerojatno je da iznimnu pozornost TV-gledatelja donosi upravo neizvjesnost u pogledu vještine procjene sudionika show-a (stanara) o tome što su uistinu poželjne karakteristike ponašanja koje ih pozitivno promoviraju kod ostalih stanara (s jedne strane), te kod TV-gledatelja s druge strane. Neizvjesnost nadalje donosi nemogućnost točnog predviđanja pogrešaka u percepciji (halo-efekata, iskrivljavanja percepcije, utjecaja vrijednosnih sustava na procjenjivanje i sl.), i kod stanara i kod TV-gledatelja.

Evo pregleda rezultata nekih "istraživanja" "Big Brother show-a" (Blagonić i sur., 2004).

U pogledu motivacije za gledanje show-a, od 20 ponuđenih motiva, kod tzv. "fanova" "Big Brother show-a" u Velikoj Britaniji, najčešći motiv koji se navodi je "Daje mi uvid u ljudsko ponašanje", potom "Volim biti radoznao", "Zato što je stvarno", "Volim kad me zabavljaju". Dakle, ljudi se vole "igrati psihologa", imaju potrebu za otkrivanjem autentičnosti i razumijevanja ukućana (Jones, prema Blagonić i sur., 2004). Postoji opće slaganje ispitanika da se simuliranje, "pretvaranje" ne može podržavati. Annette Hill (prema Blagonić i sur., 2004) ukazuje na kapitaliziranje tenzije između autentičnog i performativnog, dakle između "prirodnosti" i "glume" sudionika show-a. Neki psiholozi vjeruju da su gledatelji show-a više fascinirani slomom ukućana, iščekivanjem sloma i samim slomom (Cooper, prema Blagonić i sur., 2004).

Odatle, može se pretpostaviti da su poželjne osobine i oblici ponašanja kandidata: "iskren, otvoren, dosljedan" (najviše), potom "duhovit", pa tek u puno manjoj mjeri "strateški igrač", a ponajmanje "spreman na seks".

Hill i Annette (2002, prema Blagonić i sur., 2004) pokazuju rezultate istraživanja sklonosti kod odraslih (30 % uzorka ispitanika) koji se tiču omiljenih prizora i obilježja "Big Brother" show-a, te daju pregled najomiljenijih prizora i obilježja odraslih ispitanika.

Pokazalo se da mlađi ispitanici (16 – 34 godine) pokazuju puno veću sklonost gledanja konflikata između ukućana show-a (čak njih 83 %) nego stariji gledatelji.

Indirektni pokazatelji kazuju da, premda gledanje ove vrste show-a može doprinijeti unapređivanju vještina socijalne percepcije kod pojedinca (prilagođeno, iz Reardon, 1998; Brajša, 1993), ono što privlači pažnju ponajviše su sukobi sudionika show-a, što se ne može smatrati odgojno poželjnim.

Prethodno istraživanje autora (Sindik, 2006) imalo je za cilj ispitivanje nekih karakteristika nominacija kandidata u prvom reality show "Big Brother" u Hrvatskoj. Utvrđeno je da međusobne nominacije stanara nisu statistički značajno povezane sa spolom, ali jesu sa subkulturalnom pripadnošću stanara. Dio kandidata se izdvaja kao "stabilno" popularan među sustanarima tijekom cijelog show-a, dok kod nekih popularnost značajnije varira u vremenu, što se možda može tumačiti promjenama u ponašanju tijekom show-a. Sindik i Barać (2006) utvrđuju povezanost gledaštva o pojedinim kandidatima i njihova statusa u reality show-u "Big Brother", te implikacije na djecu. Pronađen je veći broj statistički značajnih razlika između varijabli koje opisuju stavove promatrača prema pojedinim kandidatima, te objektivnog statusa kandidata. Pokazalo se da su muški kandidati (sudionici show-a) postigli bolji **konačni rang**, dakle bili uspješniji u show-u, značajno bolje od ženskih kandidatkinja. Također, utvrdio se niz s pedagoške strane potencijalno negativnih implikacija gledanja show-a za djecu.

Stavovi promatrača show-a (putem televizije odnosno putem "web-streaminga", dakle putem Interneta), a izraženi u internetskim anketama vjerojatno mogu ukazati na preferirane karakteristike kandidata. Indirektno, mogu ukazati i na karakteristike atribuiranja kandidata koje se potencijalno mogu povezati s implikacijama, dakle efektima gledanja show-a na promatrače. Naime, vrlo je vjerojatno da bi ponašanje kandidata moglo utjecati na ponašanja promatrača (posebno mlađih), zbog mogućnosti učenja po modelu, dakle oponašanja kandidata.

Cilj istraživanja bio je ispitivanje nekih karakteristika gledanosti Big Brother show-a kod djece predškolske dobi, kao i razloge gledanja te emisije, s aspekta preferiranih sadržaja emisije te ličnosti (kandidata) koje preferiraju djeca.

U skladu s temeljnim ciljem i problemima postavljene su sljedeće **hipoteze** istraživanja:

1. Nema razlika između varijabli koje opisuju razloge svidanja/ nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u.
2. Nema razlika između varijabli koje opisuju općenite razloge svidanja/ nesvidanja "Big Brother" show-a u cjelini.
3. Nema statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju razloge svidanja/nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u.
4. Nema statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju općenite razloge svidanja/nesvidanja "Big Brother" show-a u cjelini.

2. Ispitanici

Ispitan je prigodni uzorak djece srednje i starije vrtićke dobi iz 3 dječja vrtića, iz Zagreba (Dječjeg vrtića Grigora Viteza i Dječjeg vrtića "Maksimir" i "Trnoružica", N = 142), u dobi od 4.0 do 6.8 godina, neujednačeni po socio-ekonomskom statusu i drugim karakteristikama. Sva djeca su polaznici redovitog 10-satnog programa dječjeg vrtića.

Prosječna dob djece bila je 5.77 godina.

3. Metoda i postupak

Podaci su dobiveni primjenom Ankete o Big Brother show-u za djecu predškolske dobi. Upitnik su primijenili psiholozi dječjih vrtića, individualno ispitujući djecu, tijekom studenog 2006.g. Na osnovi dječjih odgovora na pitanja iz ankete, izvedene su kategorije odgovora koje opisuju razloge sviđanja pojedinih osoba (sudionika show-a) i show-a u cjelini.

Opće varijable

1. Dob djeteta (DOB: u godinama)
2. Spol ispitanika (SPOL: 1 = dječak; 2 = djevojčica)
3. Obrazovanje majke (SS majke: NSS = 1, SSS = 2, VSS = 3, mr ili dr = 4)
4. Obrazovanje oca (SS oca: NSS = 1, SSS = 2, VSS = 3, mr ili dr = 4)
5. Gleda/ne gleda Big Brother show (1 = NE; 2 = DA)

Deskripcija varijabli koje se odnose na pitanje TKO ti se sviđa i RAZLOG sviđanja¹:

1. Iskren (prirodnost, iskrenost)
2. Duhovit (komičan, duhovit)
3. Društven (druželjubiv, nekonfliktn)
4. Svađanje (često ulazi u grupne sukobe)
5. Dosadan (nije zanimljiv, dosadan)
6. Zadatci (stanar koji mi se sviđa/ne sviđa, izvršava/ne izvršava postavljene zadatke)
7. Ljepota (stanar koji mi se sviđa/ne sviđa je/nije lijep)
8. Lijen (stanar koji me se sviđa/ne sviđa je/nije lijep)

¹ posjedovanje osobine (1 = NE; 2 = DA)

Deskripcija varijabli koje se odnose na **što** ti se sviđa/ne sviđa u Big Brother show–u²:

1. Kuća (opremljenost i izgled Big Brother kuće)
2. Igralište (opremljenost i izgled Big Brother igrališta pred kućom)
3. Uvid (daje mi uvid u ljudsko ponašanje)
4. Situacija (stanari bez povlastica modernog življenja – zatvorena okolina, svakodnevne situacije)
5. Ispovijed (stanari u ispovjedaonici)
6. Izbacivanje (prijenos izbacivanja, nominacije)
7. Život u kući (doživljaj života u kući i iskustva bivših stanara)
8. Stres (pojedinaac u stresnoj situaciji)
9. Noću (praćenje programa noću)
10. Pobjednik (odlučivanje o pobjedniku)
11. Komentiranje (svakodnevno komentiranje emisija s obitelji i prijateljima)
12. Odluka (odlučivanje o izbacivanju iz kuće (nakon nominacija – odluka publike)
13. Prijedlog (predlaganje zadatka)
14. Seks (stanari u intimnim situacijama)
15. Medij (medijska pokrivenost programa)
16. Radoznao ("Volim biti radoznao")
17. Realizam ("Zato što je stvarno")
18. Zabava ("Volim kad me zabavljaju")
19. Sukobi (grupni sukobi)
20. Voli zadatke (smatra da su mu privlačni zadaci koje stanari dobivaju)

4. Metoda obrade rezultata

Sve obrade rezultata provedene su primjenom statističkih funkcija u sklopu programskog paketa Microsoft Excel.

Za potrebe opće deskripcije rezultata izračunate su aritmetičke sredine, standardne devijacije rezultata (Bujas, 1967), za podatke ankete. Prosječni rezultati te standardna odstupanja za varijable koje opisuju dječje preferencije izračunati su za djecu koja su se izjasnila da gledaju "Big Brother show" (95 ispitanika iz cjelokupnog uzorka). Metodom rangiranja su uspoređene "opće" varijable koje opisuju uzorak ispitanika: spol i dob djece, stupanj obrazovanja roditelja.

² posjedovanje osobine (1 = NE; 2 = DA)

Korelacija između varijabli izračunata je primjenom Pearsonova koeficijenta korelacije (Guilford, 1968).

5. Rezultati i rasprava

Komparacijom rezultata u tablici 1 i u tablici 2 vidljive su razlike između «općih varijabli» djece koje razlikuju djecu koja su se izjasnila da gledaju odnosno ne gledaju «Big Brother» show.

Od ukupnog broja ispitane djece ($N = 142$), **45-ero djece izjasnilo se da ne gleda "Big Brother" show (36.1%), a čak 63.9% djece ($N = 97$) gleda show**. Dakle, show je praktički dvotrećinski gledan kod predškolske djece, u većoj ili manjoj mjeri.

Od broja djece koja **ne gledaju** "Big Brother" show, 44.4% je djevojčica, dok je u skupini djece koje **gledaju** "Big Brother" show, nešto više djevojčica (55.78%). Može se dakle ustvrditi da je show podjednako zanimljiv djeci oba spola (iznos t -testa od -0.68 je neznačajan: $p < 0.24$). Neznatno veći interes djevojčica uvjetovan je vjerojatno samim sadržajem show-a, dakle interpersonalnim odnosima i komunikacijama sudionika show-a.

Što se tiče dobi, 71.11% djece koja **ne gledaju** "Big Brother" show je starije od 6 godina, a od djece koja gledaju show je 62.11% starije od 6 godina. Dakle, dob djece koja gledaju show bila je podjednaka (iznos t -testa od 0.32 je neznačajan: $p < 0.37$), premda je tendencija da starija djeca manje gledaju show.

Tablica 1. *Prikaz aritmetičkih sredina i standardnih devijacija rezultata za varijable dob, spol i obrazovanje roditelja, kod djece koja gledaju "Big Brother" show*

Varijable	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Varijanca
DOB	5,77	0,87	0,76
SPOL	1,56	0,50	0,25
SS majke	2,28	0,55	0,31
SS oca	2,36	0,73	0,53

Obrazovni status roditelja djece koja **ne gledaju** "Big Brother" show pokazuje tendenciju prema visokoj stručnoj spremi (57.78% majki i 51.11% očeva ima visoku stručnu spremu) dok je visoko obrazovanih roditelja djece koja **gledaju** "Big Brother" show, nešto manje (29.48% majki i 27.37% očeva ima visoku stručnu spremu). Međutim, iznos t -testa kojim je uspoređivan obrazovni status roditelja djece koja gledaju odnosno ne gledaju show, nije značajan niti za majke djece ($t = 1.05$, uz $p < 0.15$), niti za očeve ($t = 0.40$, uz $p < 0.34$). Međutim, može se uočiti blaga tendencija da **djeca obrazovanih majki rjeđe gledaju** "Big Brother" show, pa ovo dječje

negledanje show–a vjerojatno može donekle biti i utjecaj konstruktivnijih odgojnih utjecaja obrazovanih majki.

Kao razloge **negledanja** show–a djeca su navela razloge sljedećim slijedom:

- dosadno mi je (N = 19) – 44 %
- roditelji ne dozvole (N = 14) – 33%
- ne zna zašto (N = 4) – 9%
- radi nešto drugo (N = 3) – 7%
- ne zanima me (N = 2) – 5%
- kasno je (N = 1) – 2 %.

Tablica 2. *Prikaz aritmetičkih sredina i standardnih devijacija rezultata za varijable dob, spol i obrazovanje roditelja, kod djece koja ne gledaju "Big Brother" show*

Varijable	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Varijanca
DOB	5,81	0,67	0,45
SPOL	1,51	0,50	0,25
SS majke	2,37	0,61	0,37
SS oca	2,40	0,55	0,30

Dakle, kao temeljni razlog zbog kojeg djeca ne gledaju show na televiziji, izdvajaju se dosada (nezanimljivost sadržaja za djecu), odnosno činjenica da roditelji vode računa da djeca ne gledaju sadržaje na TV–programu koji im mogu potencijalno štetiti. S odgojnog i obrazovnog stanovišta, podatak o roditeljskom nadzoru nad sadržajima (barem ovom koji je predmet istraživanja) koji djeci potencijalno mogu štetiti, izrazito je ohrabrujući.

U tablici 3 prikazani su rangovi, aritmetičke sredine, te standardna odstupanja za varijable koje opisuju razloge zašto se djeci pojedini kandidat (sudionik show–a) sviđa ili ne sviđa, te općenito: što se djetetu sviđa ili ne sviđa u "Big Brother" show–u.

Iz rezultata je vidljivo kako oko polovice ispitanе djece (49.47%) kao razlog **svidanja** (preferencije) pojedinog **kandidata** navode kao razlog **ljepotu** ("Lijepa je", "Lijepo se oblači"), što je za predškolsku djecu vjerojatno najbitniji faktor svidanja pojedinog kandidata. Potom, važan razlog svidanja pojedinog kandidata kod ispitanе djece je **društvenost** (16.84%), pa **izvršavanje** postavljenih **zadataka** (14.74%) u show–u ("Dobro radi zadatke"). Nešto manje važni razlozi svidanja su i **iskrenost** (10.52% djece), **duhovitost** (9.47%). Vrlo rijetko se navode kao razlozi preferencije pojedinog kandidata činjenica da je **dosadan** (2.1%) ili da se **svađa** (1.05%).

Iz tablice 3, vidljivo je da se djeci **najmanje sviđa kandidat** koji se **svađa** (23.16%). Djeci se, nadalje, najmanje sviđa kandidat koji **nije lijep** (15.79%), koji nije **društven** (9.47%) i koji je **dosadan** (7.37%). Manje važni razlozi nesvidanja su **neizvršavanje zadataka** (6.32%), **neduhovitost** ("Nije mi smiješan", 5.26%),

lijenost ("Lijen je, ništa ne radi", 3.16%).

Tablica 3. *Rang karakteristika, aritmetičke sredine, te standardna odstupanja procjena za varijable koje opisuju razloge sviđanja odnosno nesviđanja pojedinih sudionika show-a te show-a u cjelini, kod djece predškolske dobi (N = 140)*

	Varijable	Rang	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Varijanca
SVIĐA TKO	iskren	4	1,11	0,31	0,10
	duhovit	5	1,09	0,29	0,09
	društven	2	1,17	0,38	0,14
	svađe	6	1,02	0,14	0,02
	dosadan	7	1,01	0,10	0,01
	zadaci	3	1,15	0,36	0,13
	ljepota	1	1,39	0,49	0,24
	lijen	8	1,00	0,00	0,00
NE SVIĐA TKO	iskren	5	1,06	0,24	0,06
	duhovit	6	1,05	0,22	0,05
	društven	3	1,09	0,29	0,09
	svađe	1	1,23	0,24	0,18
	dosadan	4	1,07	0,26	0,07
	zadaci	5	1,06	0,24	0,06
	ljepota	2	1,16	0,37	0,13
	lijen	7	1,03	0,18	0,03
RAZLOG SVIĐA ŠTO	kuća	2	1,18	0,39	0,15
	igralište	5	1,08	0,28	0,08
	uvid	6	1,06	0,24	0,06
	situacija	3	1,16	0,37	0,13
	ispovijed	9	1,01	0,10	0,01
	izbacivanje	5	1,08	0,28	0,08
	život u kući	7	1,05	0,22	0,05
	stres	9	1,01	0,10	0,01
	noću	9	1,01	0,10	0,01
	pobjednik	9	1,01	0,10	0,01
	komentiranje	9	1,01	0,10	0,01
	odluka	9	1,01	0,10	0,01
	prijedlog	8	1,02	0,14	0,02
	seks	8	1,02	0,14	0,02

RAZLOG NE SVIĐA ŠTO	mediji	8	1,02	0,14	0,02
	radoznao	8	1,02	0,14	0,02
	realizam	8	1,02	0,14	0,02
	zabava	4	1,15	0,36	0,13
	sukobi	8	1,02	0,14	0,02
	voli zadat.	1	1,20	0,40	0,16
	kuća	3	1,07	0,26	0,07
	igralište	4	1,06	0,24	0,06
	uvid	6	1,04	0,20	0,04
	situacija	2	1,13	0,33	0,11
	ispovijed	9	1,01	0,10	0,01
	izbacivanje	7	1,03	0,18	0,03
	život u kući	7	1,03	0,18	0,03
	stres	10	1,00	0,00	0,00
	noću	7	1,03	0,18	0,03
	pobjednik	10	1,00	0,00	0,00
	komentiranje	10	1,00	0,00	0,00
	odluka	10	1,00	0,00	0,00
	prijedlog	7	1,03	0,18	0,03
	seks	6	1,04	0,20	0,04
	mediji	10	1,00	0,00	0,00
	radoznao	10	1,00	0,00	0,00
	realizam	9	1,01	0,10	0,01
	zabava	8	1,02	0,14	0,02
	sukobi	1	1,17	0,38	0,14
	voli zadat.	5	1,05	0,22	0,05

Djeca su uz odabir kandidata po svojim kriterijima, navodila što im se "**općenito**" sviđa, odnosno što im se ne sviđa u "Big Brother" show-u. Tako, kao najbitniji razlog svidanja show-a, djeca navode **zadatke** koji su postavljeni ukućanima (18.05%), dok se 16.15% djece najviše se sviđa **kuća** (izgled i ono što se nalazi u kući). Djeci se sviđa i sama **situacija** show-a: "Volim gledati što rade" (14.25%), dok 13.30% djece voli **zabavu** koju im pružaju ukućani.

Ono što se djeci najmanje sviđa u "Big Brother" show-u su **sukobi** (15.20%) za razliku od ispitanika starosti od 16 – 34 godine, koji pokazuju puno veću sklonost gledanja konflikata između ukućana show-a (čak njih 83%) nego stariji gledatelji (Sindik, 2006). Za razliku od djece koja gledaju "Big Brother" show jer im se sviđa situacija, 11.40% djece kaže da im se **situacija** ne sviđa "Dosadno mi je", dok se drugima ne sviđa **kuća** (6.65% djece). Isto tako, dok se nekoj djeci sviđaju zadaci

postavljeni ukućanima, 4.75% djece **zadatke** smatra "glupima", "za malu djecu", "dosadnima".

Prosječne vrijednosti varijabli kojima djeca opisuju kandidate Big Brother show–a ukazuju na specifičnosti djetetovog mišljenja, opažajno–praktičnog, "crno–bijelog" viđenja situacije (Vasta i ostali, 1997). Fizički izgled osobe uvelike utječe na stav kojeg će djeca predškolske dobi o njoj imati. U svojim deskripcijama kandidata, djeca se često orijentiraju na dimenzije njegovog vanjskog izgleda: osobito frizure, odjeće, šminke, i sl. Djeca predškolske dobi kroz vanjski izgled doživljavaju i opisuju društvene uloge (Reardon, 1998). Pritom je izgled važnija odrednica izbora kandidata kao osobe koja mi se najviše sviđa, a ne "psihološke" karakteristike kao što su duhovitost, iskrenost, društvenost. Tako će dijete izbor kandidata i odluku zašto im se nešto sviđa ili ne sviđa vršiti na osnovi informacija koje je o njima dobilo vizualnim i auditivnim putem, utjecaja okoline (roditelja, braće i sestara, prijatelja), slično rezultatima Veselinović i Sindika (2005), te Sindika, Veselinović i Jeić (2005), tijekom analize dječjih zaljubljenosti odnosno preferencija za predsjedničke kandidate.

Prve dvije hipoteze se odbacuju s obzirom da je metodom rangova utvrđeno da se kod djece bitno razlikuju razlozi svidanja/ nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show–u, kao i između varijabli koje opisuju općenite razloge svidanja/nesvidanja "Big Brother" show–a u cjelini.

Uspoređujući rangove po preferenciji razloga gledanja "Big Brother" show–a (tablica 4), između djece i odraslih, dobilo se zanimljive podatke (s obzirom da su dječje preferencije često pod snažnim utjecajem osoba iz njihove okoline).

Tablica 4. *Usporedba rangova karakteristika koje privlače odrasle (Hill i Annette, 2002, prema Blagonić i sur., 2004), odnosno djecu u "Big Brother" show–u (ovo istraživanje)*

RANG ODRASLI	RANG DJECA
1. stanari bez povlastica modernog življenja	1. izvršavanje postavljenih zadataka
2. grupni sukobi	2. kuća (izgled)
3. stanari u ispovjedaonici	3. stanari bez povlastica modernog življenja
4. izvršavanje postavljenih zadataka	4. zabava
5. svakodnevne situacije	5. odlučivanje o izbacivanju iz kuće
6. prijenos izbacivanja stanara	6. igralište (izgled)
7. doživljaj života u kući i iskustva bivših stanara	6. uvid u ljudsko ponašanje
8. pojedinac u stresnoj situaciji	7. doživljaj života u kući
9. praćenje programa noću	8. predlaganje zadataka
10. odlučivanje o pobjedniku	8. stanari u intimnim situacijama
11. svakodnevno komentiranje emisija s obitelji i prijateljima	8. medijska pokrivenost programa
12. odlučivanje o izbacivanju iz kuće	8. radoznao
	8. stanari bez povlastica modernog življenja

13. predlaganje zadataka	8. grupni sukobi
14. stanari u intimnim situacijama	9. pojedinac u stresnoj situaciji
15. medijska pokrivenost programa	9. praćenje programa noću
	9. svakodnevno komentiranje emisija s obitelji i prijateljima
	9. odlučivanje o izbacivanju iz kuće
	9. stanari u ispovjedaonici
	9. odlučivanje o pobjedniku

Iz uvida u rang preferencija gledanja "Big Brother" show-a, djeca i odrasli **vole: izvršavanje postavljenih zadataka** (djeca – 1. rang, odrasli – 4. rang). **Svakodnevne situacije** interesantne su i djeci i odraslima (djeci – 3. rang, odrasli – 1. rang).

Zajedničko i odraslima i djeci je relativna **nezainteresiranost za: praćenje programa noću** (djeci i odraslima 9. rang), **odlučivanje o pobjedniku** (djeci – 9. rang, odrasli – 10. rang), **svakodnevno komentiranje** (djeci – 9. rang, odrasli – 11. rang), **odlučivanje o izbacivanju iz kuće** (djeci – 9. rang, odrasli – 12. rang), **stanari u intimnim situacijama** (djeci – 8. rang, odrasli 14. rang), **medijska pokrivenost programa** (djeci – 8. rang, odraslima – 15. rang).

Osim ovih sličnosti, **razlike** između predškolske djece i odraslih i preferenciji gledanosti su očitije kod **sukoba** (djeci – 8. rang, odraslima – 2. rang), kod **ispovijedi** (djeci – 9. rang, odraslima – 3. rang). Na temelju ove komparacije, a zajedno s pretežitom preferencijom djece na temelju fizičkog izgleda pojedinog kandidata, može se procijeniti da efekti gledanja show-a nisu toliko negativni kao možda kod djece školske dobi.

Tablica 5. *Značajne povezanosti između varijabli kojima djeca biraju razloge zbog kojih im se sviđa "Big Brother" show*

Povezane varijable	Koeficijent povezanosti	Razina značajnosti
uvid – ispovijed	0,40	0,01
ispovijed – igralište	0,34	0,02
stres – igralište	0,34	0,02
stres – uvid	0,40	0,01
stres – izbacivanje	0,34	0,02
stres – život u kući	0,44	0,01
noću – igralište	0,34	0,02
noću – uvid	0,44	0,01
noću – izbacivanje	0,34	0,02
noću – život u kući	0,44	0,01

pobjednik – igralište	0,34	0,02
pobjednik – uvid	0,40	0,01
pobjednik – izbacivanje	0,34	0,02
pobjednik – život u kući	0,44	0,01
komentari – igralište	0,34	0,02
komentari – uvid	0,40	0,01
komentari – izbacivanje	0,34	0,02
komentari – život u kući	0,44	0,01
odluka – igralište	0,34	0,02
odluka – uvid	0,40	0,01
odluka – izbacivanje	0,34	0,01
odluka – život u kući	0,44	0,01
prijedlog – ispovijed	0,70	0,01
prijedlog – izbacivanje	0,48	0,01
prijedlog – život u kući	0,29	0,05
prijedlog – stres	0,70	0,01
prijedlog – noću	0,70	0,01
prijedlog – pobjednik	0,70	0,01
prijedlog – komentar	0,70	0,01
prijedlog – odluka	0,70	0,01
seks – ispovijed	0,70	0,01
seks – život u kući	0,29	0,05
seks – stres	0,70	0,01
seks – noću	0,70	0,01
seks – pobjednik	0,70	0,01
seks – komentari	0,70	0,01
seks – odluka	0,70	0,01
seks – prijedlog	0,49	0,01
mediji – ispovijed	0,70	0,01
mediji – stres	0,70	0,01
mediji – noću	0,70	0,01
mediji – pobjednik	0,70	0,01
mediji – komentar	0,70	0,01
mediji – odluka	0,70	0,01
mediji – prijedlog	0,49	0,01
mediji – seks	0,49	0,01
radoznao – ispovijed	0,70	0,01

radoznao – život u kući	0,29	0,05
radoznao – stres	0,70	0,01
radoznao – noću	0,70	0,01
radoznao – pobjednik	0,70	0,01
radoznao – komentar	0,70	0,01
radoznao – odluka	0,70	0,01
radoznao – prijedlog	0,49	0,01
radoznao – seks	0,49	0,01
radoznao – mediji	0,49	0,01
realizam – ispovijed	0,70	0,01
realizam – život u kući	0,29	0,05
realizam – stres	0,70	0,01
realizam – noću	0,70	0,01
realizam – pobjednik	0,70	0,01
realizam – komentar	0,70	0,01
realizam – prijedlog	0,49	0,01
realizam – seks	0,49	0,01
realizam – mediji	0,49	0,01
realizam – radoznao	0,49	0,01
sukobi – ispovijed	0,70	0,01
sukobi – život u kući	0,29	0,05
sukobi – stres	0,70	0,01
sukobi – noću	0,70	0,01
sukobi – pobjednik	0,70	0,01
sukobi – komentar	0,70	0,01
sukobi – odluka	0,70	0,01
sukobi – prijedlog	0,49	0,01
sukobi – seks	0,49	0,01
sukobi – mediji	0,49	0,01
sukobi – radoznao	0,49	0,01
sukobi – realizam	0,49	0,01
voli zadatke – sukobi	0,29	0,05
ss majke – uvid	– 0,29	0,05

Iz tablice 5, vidljivo je da je većina značajnih korelacija pozitivnog predznaka, što ukazuje na pozitivnu povezanost razloga preferencija show-a. Jedina negativna značajna korelacija pronađena je između stručne spreme majke i uvida u ljudsko ponašanje, što može ukazivati na veću sklonost "površnog" analiziranja ljudskog

ponašanja kod djece majki nižeg stupnja obrazovanja. Najveći broj značajnih pozitivnih korelacija pronađen je za karakteristike: **sukobi, prijedlog** (po 13 značajnih korelacija), **seks, radoznao** (po 12), **mediji** (11), **pobjednik, realizam, noću** (po 10). Analizom zajedničkih faktora (Guilford, 1968) moglo bi se doći do podataka o strukturi povezanosti pojedinih varijabli, što međutim nije bio predmet ovog istraživanja. U odnosu na hipoteze, utvrđeno je da postoji velik broj statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju razloge sviđanja/nesviđanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u pa se treća hipoteza parcijalno odbacuje. Također, postoji velik broj statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju općenite razloge sviđanja/ nesviđanja "Big Brother" show-a u cjelini, pa se četvrta hipoteza odbacuje.

Tablica 6. *Broj preferencija (sviđanje odnosno nesviđanje) pojedinih kandidata (sudionika) "Big Brother" show-a, kod djece predškolske dobi (N = 140)*

Kandidat	Ukupna biranost	Biranost sviđanje	Biranost nesviđanje	Omjer sviđanje/ nesviđanje
ANTE	13	9	4	2,25
TANJA	41	27	14	1,93
JAMEISY	24	17	7	2,43
DANIJEL	5	1	4	0,25
LEA	33	12	21	0,57
ANA	15	9	6	1,50
ZORAN	17	9	8	1,13
TOMISLAV	9	2	7	0,29
NIKŠA	3	1	2	0,50
VIOLETA	8	0	8	0,00
SIMON	3	3	0	100,00
NITKO	10	3	7	0,43
SVI DRUGI	1	0	1	0,00
DRAGICA	1	0	1	0,00
MATIJAS	1	0	1	0,00

U sivom polju označeni su kandidati koji su napustili show u relativno ranoj fazi "natjecanja", dok su finalisti osjenčeni (Bold).

Uvidom u redoslijed kandidata (tablica 6), u odnosu na preferencije djece, upadljivo je da je preferencija kandidata bitno drugačija kod djece, nego kod odraslih. Primjerice, najomiljeniji kandidat odraslih (pobjednik show-a za 2006. godinu) Danijel, jedan je od najrjeđe preferiranih kandidata (i čak ima najnepovoljniji omjer

omiljenosti/neomiljenosti, od svih kandidata), dok je Lea (najneomiljenija kandidatkinja kod djece, a ujedno i kod odraslih) istovremeno i treća po rang u odnosu na omiljenost. S druge strane, Tomislav, drugoplasirani u show-u po izborima odraslih, vrlo je neomiljen kod djece (drugi po rang omjer omiljenosti/neomiljenosti). Sumativno, preferencije za pojedine kandidate kod djece bitno su različite i rukovode se vjerojatno posve drugačijim kriterijima, u odnosu na odrasle. Vjerojatno je (uz preferencije rukovođene pretežno fizičkim izgledom kandidata) da za predškolsku djecu gledanje show-a vjerojatno nema posebno nepoželjnih posljedica.

6. Zaključak

Oko dvije trećine ispitane djece gleda "Big Brother" show. Djevojčice nešto češće gledaju ovu emisiju (u odnosu na dječake), te djeca čije majke imaju nešto niži stupanj stručne spreme. S odgojnog i obrazovnog stanovišta, podatak o čestom roditeljskom nadzoru nad ovim sadržajem, koji djeci potencijalno mogu štetiti, izrazito je ohrabrujući.

Prve dvije hipoteze istraživanja se odbacuju s obzirom da je metodom rangova utvrđeno da se kod djece bitno razlikuju razlozi svidanja/ nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u, kao i općeniti razlozi svidanja/ nesvidanja "Big Brother" show-a u cjelini.

Utvrđeno je postojanje velikog broja statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju razloge svidanja/nesvidanja pojedinih kandidata u "Big Brother" show-u, pa se i treća hipoteza odbacuje. Također, postoji velik broj statistički značajnih povezanosti između varijabli koje opisuju općenite razloge svidanja/nesvidanja "Big Brother" show-a u cjelini, pa se četvrta hipoteza odbacuje.

Preferencije za pojedine kandidate kod djece bitno su različite i rukovode se vjerojatno posve drugačijim kriterijima, u odnosu na odrasle. Stoga je vjerojatno (uz preferencije rukovođene pretežno fizičkim izgledom kandidata) da u predškolskoj dobi gledanje show-a vjerojatno nema posebno nepoželjnih posljedica za djecu.

7. Literatura

1. Blagonić, S., Kovač, M., Madžarević, P. (2004), *Big Brother: 100 dana ispred ekrana*, Zagreb: AGM
2. Bujas, Z.(1981), *Uvod u metode eksperimentalne psihologije*, Zagreb: Školska knjiga
3. Guilford, J. P.(1968), *Osnovi psihološke i pedagoške statistike*, Beograd: Savremena administracija
4. Reardon, K. K.(1998), *Interpersonalna komunikacija - Gdje se misli susreću*, Zagreb: ALINEA
5. Sindik, J. (2005), *Neke karakteristike međusobnih nominacija kandidata u reality show-u «Big Brother»*, Školski vjesnik 54 (2005), 3-4, 379-389

6. Sindik, J. i Barać, J. (2006), *Povezanost gledišta o pojedinim kandidatima i njihova statusa u reality show-u «Big Brother» te implikacije na djecu*. (U: Zbornik radova 8. škole učitelja Hrvatske - Dijete/učenik u procesu odgoja i obrazovanja, Lovran, 9-11.11.2006. (ur. H. Vrgoč), str.111-119). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor
7. Sindik, J., Veselinović, Z. i Jeić, M. (2005), *Pokušaj utvrđivanja nekih obilježja dječjih ljubavi u predškolskoj dobi*. (U: Zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa «Od baštine za baštinu», 4. dani otočnih dječjih vrtića, Hvar (ur H. Ivon), str. 221-236). Hvar: Dječji vrtić «V. Božićković»; Visoka učiteljska škola Sveučilišta u Splitu
8. Vasta R., Haith M. M., Miller, S.A. (1997), *Dječja psihologija*, Jastrebarsko: Naklada Slap
9. Veselinović, Z. i Sindik, J. (2005), *Kako predškolska djeca doživljavaju predsjedničke izbore u Republici Hrvatskoj 2005*. (U: Zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa «Od baštine za baštinu», 4. dani otočnih dječjih vrtića, Hvar (ur H. Ivon), str. 237-254). Hvar: Dječji vrtić «V. Božićković»; Visoka učiteljska škola Sveučilišta u Splitu

HOW DO PRESCHOOL CHILDREN SEE 'BIG BROTHER' SHOW?

S u m m a r y

The aim of the research was examining some characteristics of pre-school age children, who are Big Brother show viewers: examining reasons why children watch this show, from the aspects of preferred contents and persons (candidates), participants in show.

Occasional sample of children, middle and older kindergarten children's groups, from 3 kindergartens from Zagreb (Kindergarten "Grigor Vitez", Kindergarten «Maksimir» and Kindergarten «Trnružica», N = 142) was examined. Frequencies for reasons why some participants in show were more preferred by children and frequencies for specific contents in show were found. Following results, about two thirds examined children usually watch «Big Brother» show. Girls something more often watch this show (comparing to boys), and children who's mothers have something lower level of the education. From the educational aspect, data about parental often surveillance about children's viewing show (which could be potentially noxious for children) is very encouraging. Inspecting ranks and arithmetical means for examined characteristics, it's found that reasons for children's preference/non-preference some candidates or show in general, are individually very different. Many statistical significant correlations between variables that describe reasons for children's preference/non-preference some candidates or show in general, were found. Children's preferences for some candidates are very different and those preferences are probably leaded with completely different criteria, comparing with adult's preferences. Thus, it very probable (preferences are based mostly on the physical look) that in pre-school age, watching show don't have specific non-desirable consequences for children.

Key words: *preferences, candidates, characteristics, correlations, effects, children*

COME VEDONO LO SHOW "BIG BROTHER" I BAMBINI IN ETÀ PRESCOLARE?

Riassunto

L'obiettivo della ricerca era verificare alcune caratteristiche dell'audience infantile nei confronti dello show "Big Brother": i motivi che portano i bambini in età prescolare a seguire la trasmissione, gli aspetti preferiti della trasmissione nonché i personaggi (candidati) da essi preferiti.

Dai risultati emerge che i due terzi dei bambini intervistati guarda lo show "Big Brother". Questa trasmissione viene guardata più spesso dalle bambine (rispetto ai bambini), nonché dai bambini delle madri con livello basso di istruzione. Dal punto di vista educativo è assai incoraggiante constatare che i genitori controllano spesso i contenuti di questa trasmissione che potenzialmente potrebbero nuocere ai bambini. In base alla classifica secondo l'ordine d'importanza e alle medie aritmetiche si deduce che i motivi per cui i bambini gradiscono/non gradiscono determinati candidati dello show "Big Brother", o gradiscono o meno lo show in generale, si differenziano molto. Si è constatato un alto numero di relazioni statisticamente significative tra variabili che descrivono i motivi di gradimento/non gradimento dei vari candidati dello show "Big Brother", come pure tra quelle che esprimono i motivi di gradimento/non gradimento dello show in generale. Le preferenze dei bambini per determinati candidati sono fondamentalmente diverse tra loro e probabilmente si basano su criteri differenti rispetto a quelle espresse dagli adulti. Ne deduciamo che seguire lo show "Big Brother" (essendo le preferenze basate soprattutto sull'aspetto fisico dei candidati) probabilmente non comporta conseguenze particolarmente negative per i bambini.

Parole chiave: *preferenze, candidati, caratteristiche, relazioni, effetti, bambini*